

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Felix Maria Retamero Serralvo

Correu electrònic: felix.retamero@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Convé tenir coneixements bàsics de francès i d'anglès per llegir part de la bibliografia

Objectius

Aquesta assignatura suposa un aprofundiment dels grans temes plantejats en les assignatures d'Introducció a la Història Medieval, de primer curs, i La formació d'Europa i L'Època del Gòtic, en el context de les societats peninsulars durant l'Edat Mitjana. Els objectius principals són: familiaritzar l'estudiant amb els esdeveniments i personatges més destacats de les societats medievals peninsulars; familiaritzar l'estudiant amb la documentació de l'època i amb la recerca arqueològica sobre aquest període; donar a conèixer els debats historiogràfics sobre les societats medievals peninsulars; explicar les claus dels desenvolupaments específics de les diferents societats peninsulars, des de la desaparició de l'Imperi romà d'Occident al segle V fins a la conquesta final d'al-Andalus al segle XV; plantejar les connexions dels processos de destrucció i de formació de les societats medievals peninsulars amb el trànsit a l'època moderna.

Competències

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocèntrics i sexistes.
2. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
3. Aplicar l'anàlisi morfosintàctica a la lectura de textos llatins, identificant, si escau, les característiques pròpies del gènere literari o de la variant lingüística corresponent.
4. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
5. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
6. Avaluar i resoldre críticament els problemes historiogràfics propis dels estudis de la guerra.
7. Avaluar i resoldre críticament problemàtiques històriques pròpies de la història del gènere.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
9. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
10. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
11. Dominar la història universal de l'edat mitjana.
12. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
13. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
14. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
15. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
16. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
17. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
18. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
19. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
20. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
21. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
22. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
23. Llegir i interpretar adequadament manuscrits, inscripcions i diplomes de l'antiguitat, de l'Edat Mitjana, Moderna i Contemporània.
24. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
25. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
26. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
27. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
28. Resoldre els problemes metodològics que planteja l'ús de les fonts historiogràfiques medievals
29. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
30. Utilitzar el vocabulari tècnic específic d'interpretació i comentari dels textos antics.
31. Utilitzar el vocabulari tècnic específic d'interpretació de la disciplina.
32. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. El *regnum gothorum* (VI-VIII). La qüestió de la "feudalització" de la societat visigoda.
2. La conquesta del 711 i la formació d'al-Àndalus.
3. La dinastia Omeia; les dinasties taifa (VIII-XI).

4. La formació i desenvolupament dels regnes i comtats del nord peninsular. El regne d'Astúries i astur-leonés; Castella (VIII-XI). La *populatio*.
5. Les dinasties almoràvit i almohade. La *'asabiyya*.
6. Una societat organitzada per a la guerra: Castella, segles XI-XV. La frontera.
7. El sultanat nassarita de Granada i la conquesta final. Els mudèjars i els moriscos (XV-XVI).

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases teóricas: sesiones prácticas y seminarios (lectura e interpretación de documentos)	50	2	8, 9, 13, 22, 25, 30
Tipus: Supervisades			
Tutories d'orientació per a la confecció dels treballs (orals i escrits)	15	0,6	8, 9, 13, 22, 25, 30
Tipus: Autònomes			
Estudi personal; preparació presentacions orals i treballs escrits; seguiment de treballs.	75	3	8, 9, 13, 22, 25, 30

-Teoria: classes magistrals

-Exercicis pràctics sobre casos; comentaris de textos..

-Treball autònom dels estudiants: assistència a les classes; lectures; cerca i anàlisi d'informació; lliurament de treballs. S'han de tenir en compte les notícies i informacions publicades al Campus Virtual/Moodle. Totes les activitats tindran una data fixada que s'haurà de respectar de manera estricta.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen 1	30%	1,5	0,06	2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31
Examen 2	30%	1,5	0,06	2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 30, 31
Prova o proves pràctiques	40%	7	0,28	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32

Avaluació contínua:

1. Primera prova parcial de síntesi: 30%.
2. Segona prova parcial de síntesi: 30%.
3. Un o dos exercicis pràctics: 40% en total.

Una de les proves o exercicis consistirà en una exposició oral.

La nota mínima perquè un exercici sigui tingut en compte en el càlcul de la mitjana és 3,5.

Avaluació única:

1. Prova de síntesi 1: 30%.
2. Prova de síntesi 2: 30%.
3. Exercici(s) pràctic(s): 40%.

El professorat anunciarà la primera setmana de classe, tant a l'aula com a través del Campus Virtual, la data única de realització i lliurament de les proves avaluatives.

La nota mínima per a que una activitat d'avaluació sigui tinguda en compte en el càlcul de la nota final es 3,5.

Recuperació: L'alumne/a que hagi suspès les dues proves parcials haurà de presentar-se a la recuperació, sigui quina sigui la mitjana ponderada final. Es podrà recuperar un exercici pràctic suspès mitjançant la realització d'un altre.

Es considerarà "no avaluable" i no podrà tenir accés a la recuperació l'alumnat que no hagi presentat un mínim de 2/3 de les activitats d'avaluació.

La recuperació consistirà en una prova de síntesi sobre el temari del curs i es realitzarà en la data establerta per la facultat. La nota màxima d'un exercici de recuperació serà un 5 (sobre 10). L'exercici de recuperació en cap cas no es considerarà una alternativa per a pujar nota.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluativa, el professorat informará (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Es tindran en compte els casos particulars que rebran un tractament personalitzat.

Bibliografia

-Barbero, A. & M. Vigil, La formación del feudalismo en la península ibérica, Crítica, Barcelona, 1982 (1ª ed.) Humanitats- 1a planta ; 946.02 Bar

-Barceló, M., El sol que salió por Occidente, Universidad de Jaen, 1997 (edició revisada i ampliada publicada per la Universitat de València, 2010) Humanitats- 1a planta ; 946.021 Bar

-Barrios, A.; R. Peinado, dirs., Historia del Reino de Granada, 3 vols., Universidad de Granada, 2000. Humanitats- 1a planta ; 946.81.03 His

-Barton, S. & R. Portrass, eds, Beyond the Reconquista. New directions in the history of Medieval Iberia (711-1085), Brill, 2020, 103.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?pq-origsite=primo&docID=6175832>

-Garcia Fitz, La guerra contra el Islam peninsular en la Edad Media, 2019.

<https://sintesis-read-garden.eu1.proxy.openathens.net/viewer/la-guerra-contra-el-islam-peninsular-en-la-edad-me>

-Guichard, P., De la expansión árabe a la Reconquista: esplendor y fragilidad de al-Andalus, El Legado Andalusi, Granada, 2002.

https://www.legadoandalusi.es/wp-content/uploads/2020/04/FLA-BIB_0022_Guichard-es.pdf

-Martín Viso, I., ed. Los procesos de formación del feudalismo: la península ibñerica en el contexto europeo. Ed. Trea, 2023. Humanitats- 1a planta Signatura: 321.17 Pro

-Monsalvo, J.M., Atlas histórico de la España Medieval, Madrid, Sintesis, 2010. Humanitats- 1a planta ; 946(084.4)

-Powers, J., A society organised for war. The Iberian municipal militias in the Central Middle Ages, 1000-1284, University of California Press, 1988. <https://archive.org/details/societyorganized0000powe/page/n7/mode/2up>

-Rios Saloma, M.F., La Reconquista. Una construccion historiografica (siglos XVI-XIX), UNAM-Marcial Pons, Madrid, 2011. Humanitats- 1a planta ; 930.1(46) Rio

Programari

*

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt